

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2010. gada 23. februārī
(OR. en)**

**5842/2/10
REV 2**

JAI 90

PIEZĪME

Sūtītājs:	Prezidentvalsts
Saņēmējs:	Delegācijas
Temats:	Projekts Eiropas Savienības Iekšējās drošības stratēģijai – "Virzība uz Eiropas drošības modeli"

IEVADS

Jau piecdesmit gadus Eiropas Savienība, tās iestādes un dalībvalstis veicina un nodrošina mieru un drošību. Eiropa garantē cilvēktiesību ievērošanu, tiesiskumu un solidaritāti. Kā eiropiešiem mums ir tiesības dzīvot, strādāt un mācīties ne vien savā, bet arī citās Eiropas valstīs. Iekšējās robežkontroles atcelšana Šengenas telpā Eiropai bija sevišķi liels solis uz priekšu. Turklāt tehnoloģiskie sasniegumi ir krasi izmainījuši saziņas veidus un ātrumu, tā ka atvērušās ir ne vien mūsu robežas, bet arī mūsu sabiedrības. Būdamā vienota dažādībā, šī brīvā un pārtikusī Eiropa joprojām atvieglo un bagātina cilvēku dzīvi.

Eiropas Savienības pilsoņiem viena no svarīgākajām prioritātēm ir drošība. ES daudzgadu darba programmas jau ir sniegušas atbilstošu pragmatisko pamatu operatīvās sadarbības stiprināšanai, taču tagad ir vajadzīga plašāka vienprātība par redzējumu, vērtībām un mērķiem, uz kā balstās ES iekšējā drošība.

Galvenie ar noziedzību saistītie riski un draudi, ar ko šodien saskaras Eiropa – piemēram, terorisms, smagi noziegumi un organizētā noziedzība, narkotiku tirdzniecība, kibernetiskā noziedzība, cilvēku tirdzniecība, nepilngadīgo seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija, ekonomiskā noziedzība un korupcija, ieroču kontrabanda un pārrobežu noziedzība –, ārkārtīgi strauji pielāgojas pārmaiņām zinātnes un tehnoloģiju jomā, cenšoties nelikumīgi izmantot un graut mūsu atvērtās sabiedrības vērtības un labklājību.

Lai gan tās mērķis nav radīt nekādu jaunu kompetenci, bet gan integrēt jau pastāvošās stratēģijas un konceptuālās pieejas un atzīt Stokholmas programmas satvaru, ES Iekšējās drošības stratēģija ļauj šos jautājumus risināt. Ar to tiek apliecināta cieša apņēmība turpināt gūt panākumus tieslietu, brīvības un drošības jomā, izmantojot Eiropas drošības modeli, ar kuru jārisina šādi pārbaudījumi: aizsargāt tiesības un brīvības, uzlabot dalībvalstu sadarbību un solidaritāti, pievērsties drošības trūkuma cēloņiem, nevis tikai sekām, atzīt par prioritāti preventīvus pasākumus un prognozēšanu, iesaistīt visas nozares, kurām ir noteikta nozīme sabiedrības aizsardzībā (politikas, ekonomikas, sociālā un citas jomas), informēt par drošības politiku pilsoņus un, visbeidzot, atzīt saikni starp iekšējo un ārējo drošību, veidojot "globālas drošības" pieeju attiecībās ar trešām valstīm.

Tādēļ ir ļoti svarīgi, lai Iekšējās drošības stratēģija pati spētu pielāgoties – gan pilsoņu vajadzībām, gan pārbaudījumiem, kas jārisina dinamiskajā un globālajā 21. gadsimtā.

Iekšējās drošības koncepcija ir jāsaprot kā plaša un vispusīga koncepcija, kas aptver virkni jomu, lai risinātu problēmas, ko rada šie lielie draudi, kā arī citi draudi, kam ir tieša ietekme uz pilsoņu dzīvi, drošību un labklājību, tostarp dabas un cilvēku izraisītas katastrofas, piemēram, mežu ugunsgrēki, zemestrīces, plūdi un vētras.

Ir svarīgi, lai sadarbotos tiesībaizsardzības un robežapsardzes iestādes, tiesu iestādes un citi dienesti, piemēram, veselības, sociālajā un civilās aizsardzības nozarē. Eiropas Iekšējās drošības stratēģijā ir jāizmanto sinerģija, kas pastāv tādās jomās kā tiesībaizsardzības iestāžu sadarbība, integrēta robežu pārvaldība un krimināltiesību sistēmas. Šīs Eiropas tiesiskuma, brīvības un drošības telpas darbības jomas nav šķiramas viena no otras – ar Iekšējās drošības stratēģiju ir jānodrošina, lai tās viena otru papildinātu un stiprinātu.

Eiropai ir jāveido tāds drošības modelis, kura pamatā ir Savienības principi un vērtības: cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana, tiesiskums, demokrātija, dialogs, tolerance, pārredzamība un solidaritāte.

Mūsu demokrātijas kvalitāte un sabiedrības uzticība Savienībai lielā mērā būs atkarīgas no mūsu spējas Eiropā nodrošināt drošību un stabilitāti un strādāt kopā ar mūsu kaimiņiem un partneriem, lai novērstu galvenos cēloņus iekšējās drošības problēmām, ar ko saskaras ES.

Iekšējās drošības stratēģiju pieņēma, lai palīdzētu Eiropu virzīt uz priekšu, apvienojot pastāvošās darbības un nosakot turpmākās rīcības principus un pamatnostādnes. Tā paredzēta noziegumu novēršanai un tam, lai palielinātu spēju savlaicīgi un atbilstoši reaģēt uz dabas un cilvēku izraisītām katastrofām, efektīvi izstrādājot un pārvaldot atbilstīgus instrumentus.

1. CILVĒKU AIZSARDZĪBA EIROPĀ GLOBĀLAS SABIEDRĪBAS KONTEKSTĀ

Eiropas Savienībā (ES) 21. gadsimtā ir 500 miljoni cilvēku no divdesmit septiņām valstīm, kas veido Savienību. Ekonomikas izaugsme kopā ar iespējām, ko sniedz brīva un demokrātiska sabiedrība, kurā valda tiesiskums, veicina Eiropas pilsoņu labklājību, taču līdz ar šādām iespējām parādās arī noteikti riski, jo teroristi un citu veidu noziedznieki mēģina šīs brīvības ļaunprātīgi izmantot dažādiem postošiem un ļauniem nolūkiem. Turklāt cilvēku mobilitātes pieaugums palielina mūsu atbildību par to brīvību aizsardzību, kas ir dārgas visiem Savienības pilsoņiem.

Tādēļ drošība ir viens no svarīgākajiem faktoriem augsta dzīves līmeņa nodrošināšanā Eiropas sabiedrībā un mūsu kritiskās infrastruktūras aizsardzībā, novēršot un risinot kopējos draudus.

Nekas tāds kā "nulles risks" nepastāv, taču, neraugoties uz to, Savienībai ir jārada droša vide, kurā Eiropas cilvēki jūtas aizsargāti. Turklāt ir jāievieš mehānismi, kas vajadzīgi, lai uzturētu augstu drošības līmeni – ne vien ES teritorijā, bet arī pēc iespējas tālāk, proti, kad pilsoņi dodas uz trešām valstīm vai atrodas tādā virtuālā vidē kā internets.

Šajā kontekstā ES iekšējā drošība nozīmē aizsargāt cilvēkus un brīvības un demokrātijas vērtības, lai ikviens varētu bez bailēm gūt prieku savā ikdienas dzīvē. Tā atspoguļo arī Eiropas vienoto redzējumu attiecībā uz šodienas pārbaudījumiem un mūsu apņēmību kopā stāties pret minētajiem draudiem, vajadzības gadījumā īstenojot tādu politiku, kurā liktu lietā ES pievienoto vērtību.

Lisabonas Līgums un Stokholmas programma dod Eiropas Savienībai iespēju tālejoši un saskaņoti rīkoties, lai Eiropu veidotu par tiesiskuma, brīvības un drošības telpu. Šajā ziņā minētā stratēģija:

- nosaka **kopējos draudus un pārbaudījumus**, ar kuriem mēs saskaramies un kuru dēļ ES dalībvalstīm un iestādēm ir arvien svarīgāk kopīgi rīkoties, lai risinātu jaunus pārbaudījumus, kas pārsniedz mūsu atsevišķu valstu, divpusējās vai daudzpusējās spējas;

• <i>kopā mēs esam efektīvāki un gatavāki to draudu novēršanai, ar kuriem mēs saskaramies;</i>
--

• <i>iekšējās drošības stratēģija, kas atspoguļo mūsu kopīgās vērtības un prioritātes;</i>
--

• <i>darbības, kas atspoguļo gan sabiedrības drošību, gan indivīdu tiesības</i>

- vispusīgā un pārredzamā veidā nosaka

ES kopējo iekšējās drošības politiku un tai pamatā esošos principus;

- definē **Eiropas drošības modeli**, ko veido kopīgi rīki un apņemšanās nodrošināt: savstarpēji stiprinošas attiecības starp drošības, brīvības un privātuma jomu, sadarbību un solidaritāti starp dalībvalstīm, visu ES iestāžu iesaisti, to problēmu risināšanu, kas saistītas ar drošības trūkuma cēloņiem, nevis tikai sekām, preventīvu pasākumu un prognozēšanas veicināšanu, visu to nozaru iesaisti, kurām ir noteikta nozīme aizsardzības jomā – politikas, ekonomikas un sociālajā jomā –, ciktāl tas ir atbilstoši, un ciešāku saikni starp iekšējo un ārējo drošību.

KOPĒJI DRAUDI: galvenie pārbaudījumi ES iekšējai drošībai

Noziedznieki izmanto globalizētas sabiedrības sniegtās iespējas, piemēram, liela ātruma saziņu, augstu mobilitāti un acumirkīgus finanšu darījumus. Tāpat ir arī parādības, kam ir pārrobežu ietekme uz drošību un drošumu Eiropas Savienībā. Tādēļ pastāv virkne nozīmīgu kopēju draudu, ko var identificēt:

- **terorisms visās tā izpausmēs** nepiešķir pilnīgi nekādu nozīmi cilvēka dzīvībai un demokrātijas vērtībām. Tādi apstākļi kā tā globālais vēriens, postošās sekas, spēja papildināt savas rindas ar radikalizāciju un propagandas izplatīšanu internetā, kā arī dažādie līdzekļi, ar kuriem to finansē, terorismu padara par nozīmīgu un nemitīgi mainīgu draudu mūsu drošībai;

• 2008. gada februārī, īstenojot operāciju PIPAS (pret organizāciju, kas nodarbojās ar krāpšanu kredītkaršu jomā), aizturēja 100 cilvēkus un veica 48 mājokļu kratīšanas saistībā ar kopēju izmeklēšanu, kurā piedalījās vienpadsmit valstis un kuru koordinēja Eiropols.
Avots: Eiropola 2008. gada pārskats, 24. lpp.

• 2007. gadā ar Eurojust palīdzību, īstenojot starptautisku pretterorisma operāciju, Itālijā, Francijā, Rumānijā, Portugālē un Apvienotajā Karalistē aizturēja divdesmit sešus cilvēkus. Šī organizācija plānoja veikt uzbrukumus Itālijā, Afganistānā, Irākā un arābu valstīs.
Avots: Eurojust 2007. gada pārskats, 34.-35. lpp.

• 2008. gadā, saistībā ar apsūdzībām par terorismu trīspadsmit valstīs aizturēja 1009 cilvēkus, īstenojot valstu, reģionālus un ES mēroga pasākumus.
Avots: Eiropola TE-SAT 2009. gada pārskats, 6. lpp.

- **smagi noziegumi un organizētā noziedzība** kļūst arvien nozīmīgāki. Visās to dažādajās formās tie parasti izpaužas tur, kur ar vismazāko risku ir iespējams gūt vislielāko finansiālo labumu, neatkarīgi no robežām. Narkotiku tirdzniecība, ekonomiskie noziegumi, cilvēku tirdzniecība, cilvēku kontrabanda, ieroču kontrabanda,

nepilngadīgo seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija, vardarbīgi noziegumi, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un krāpšana ar dokumentiem ir tikai daži no veidiem, kuros organizētā noziedzība un smagi noziegumi izpaužas Eiropas Savienībā. Turklāt demokrātiskās sistēmas un tiesiskuma pamatus apdraud arī korupcija;

- **kibernoziedzība** ir globāls, tehnisks, pārrobežu un anonīms apdraudējums mūsu informācijas sistēmām, un šī iemesla dēļ tā rada daudz papildu pārbaudījumus tiesībsardzības iestādēm;
- **pārrobežu noziedzība**, piemēram, sīkas zādzības vai īpašuma zādzības, ko nereti veic noziedznieku grupas, gadījumos, kad tām ir nozīmīga ietekme uz Eiropas cilvēku ikdienas dzīvi;
- **vardarbība kā tāda**, piemēram, jauniešu vardarbība vai huligānu vardarbība sporta sacensībās, palielina kaitējumu, ko jau rada citi noziegumi, un var ievērojami kaitēt mūsu sabiedrībai;
- **dabas un cilvēku izraisītas katastrofas**, piemēram, mežu ugunsgrēki, zemestrīces, plūdi un vētras, sausums, energoapgādes pārtraukumi un būtiski informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) traucējumi, rada drošības un drošuma problēmas. Mūsdienās civilās aizsardzības sistēmas ir ikvienas modernas un progresīvas drošības sistēmas būtiska sastāvdaļa;
- pastāv virkne citu kopīgu parādību, kas liek bažīties un rada drošības un drošuma draudus cilvēkiem visā Eiropā, piemēram, **ceļu satiksmes negadījumi**, kas katru gadu prasa tūkstošiem Eiropas pilsoņu dzīvību.

ŠO PĀRBAUDĪJUMU RISINĀŠANA

Lai cīnītos ar šīm parādībām, ES dalībvalstīm ir sava valsts drošības politika un stratēģija, un, lai reaģētu uz noziedznieku pārvietošanos starp kaimiņvalstīm, ir izstrādāti arī divpusēji, daudzpusēji un reģionāli modeļi sadarbībai starp dalībvalstīm.

Tomēr, tā kā ar šiem centieniem nepietiek, lai nepieļautu un cīnītos pret šādu noziedznieku grupu izveidi un to darbībām, kas sniedzas tālu aiz mūsu robežām, arvien vairāk ir vajadzīga visas ES mēroga pieeja.

Kopīgi policijas un muitas centri, piemēram, Policijas un muitas sadarbības centrs (Centre de Coopération Policière et Douanière) Luksemburgā, kas sniedz atbalstu efektīvai operatīvai sadarbībai starp policijas, žandarmērijas un muitas iestādēm Beļģijā, Vācijā, Luksemburgā un Francijā.

Zalcburgas forums, kuru veido Austrijas, Bulgārijas, Čehijas Republikas, Ungārijas, Polijas, Slovākijas, Slovēnijas un Rumānijas iekšlietu ministri, kas tiekas, lai apspriestu kopīgas drošības problēmas. Baltijas jūras Operatīvā grupa (Baltic Sea Task Force), kurā piedalās arī dalībnieki, kas nav ES dalībvalstis, un kura izveidota, lai cīnītos pret organizēto noziedzību Baltijas jūras reģionā.

2009. gada jūlijā Bulgārijas un Spānijas kriminālvajāšanas un policijas iestādes, izmantojot palīdzību, ko sniedza kopēja izmeklēšanas grupa, kurā bija iesaistīts Eurojust un Eiropols, likvidēja noziedzīgu organizāciju, kurā bija septiņpadsmit locekļi un kas bija atbildīga par euro viltošanu EUR 16 miljonu nominālvērtībā, tos izplatot visā Eiropas Savienībā.

Avots: Eurojust 2009. gada 3. jūlija paziņojums preseī.

Dalībvalstīm ir pastāvīgi jācenšas izstrādāt dažādus instrumentus, lai valstu robežas, atšķirīgie tiesību akti, dažādās valodas un darba metodes neliegtu gūt panākumus pārrobežu noziedzības novēršanā.

Pēdējo gadu laikā ES šajā jomā ir guvusi nozīmīgus panākumus. Piemēram, kopš atcēla iekšējo robežkontroli, atvieglot cilvēku brīvu pārvietošanos Šengenas telpā, liela nozīme ir bijusi ciešākai tiesībsardzības un tiesu iestāžu sadarbībai.

Tika izstrādāts daudz instrumentu sadarbības veicināšanai. Starp vissvarīgākajiem jāmin:

- **nākotnes situāciju un scenāriju analīze – draudu prognozēšana.**
- Eiropols un citas ES aģentūras gatavo regulārus draudu novērtējumus;

- **atbilstoša reaģēšana – plānošana, programmu izstrāde un seku novēršana.** Ir izstrādātas darba programmas, kas mums ļauj metodiskā veidā vērsties pret pilsoņu apdraudējumu un novērst viņu bažas. Ir izstrādātas arī stratēģijas un konkrēti darba plāni tādās jomās kā terorisma apkarošana, narkotiku tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība, organizētā noziedzība un civilā aizsardzība. Turklāt ar Kopienas Civilās aizsardzības mehānismu tiek koordinēta dalībvalstu rīcība dabas un cilvēku izraisītu katastrofu gadījumos;
- **efektivitāte darbā uz vietas – aģentūru, iestāžu un citu struktūru darbs.** Ir izveidota virkne īpašu ES iestāžu, starp kurām ir **Eiropols**, kuras galvenie mērķi ir vākt informāciju un veikt tās apmaiņu, kā arī veicināt tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību un terorismu, **Eurojust**, kas vada tiesu iestāžu koordināciju un palielina to efektivitāti, un **Frontex**, kas vada operatīvo sadarbību uz ārējām robežām. ES ir izveidojusi arī **pretterorisma koordinatora** amatu. Ir izveidotas arī citas struktūras un sadarbības tīkli tādās jomās kā apmācība, narkotiku tirdzniecības un noziedzības novēršana, korupcijas apkarošana un tiesu sadarbība krimināllietās;
- **uz savstarpēju atzīšanu balstīti rīki informācijas apmaiņai un kopēju izmeklēšanu un operāciju veicināšanai.** Starp instrumentiem, kuru pamatā ir savstarpēja atzīšana, ir Eiropas apcietināšanas orderis un aktīvu iesaldēšanas mehānisms. Ir izveidotas arī tādas datu bāzes kā Šengenas Informācijas sistēma un tīkli, ko izmanto, lai veiktu informācijas apmaiņu par sodāmību, huligānisma apkarošanu, pazudušām personām vai zagtiem transportlīdzekļiem, kā arī par izdotām vai atteiktām vīzām. DNS un pirkstu nospiedumu datu izmantošana ļauj identificēt anonīmas pēdas, kas atstātas noziegumu vietās. ES juridiskie instrumenti veicina dalībvalstu operatīvo sadarbību, piemēram, kopēju izmeklēšanas grupu izveidi, kopēju operāciju rīkošanu un ciešu sadarbību, lai nodrošinātu drošību starptautiskos pasākumos, tostarp lielās sporta sacensībās;
- **novērtēšanas mehānismi, kas izstrādāti, lai novērtētu mūsu darbību efektivitāti.** Piemēram, koleģiālas novērtēšanas pasākumi terorisma un organizētās noziedzības jomā, kas ļāvuši palielināt savstarpējo uzticību.

2. CELĀ UZ EIROPAS DROŠĪBAS MODELI

Līdz šim gūtie panākumi liecina par lielu progresu tiesiskuma, brīvības un drošības jomā Eiropas Savienībā. Tomēr mums ir jāturpina apvienot mūsu centienus, lai mūsu pilsoņiem nodrošinātu vēl lielāku aizsardzību. Stokholmas programma un tādas stratēģijas kā Eiropas Drošības stratēģija, Tiesiskuma, brīvības un drošības telpas ārējās dimensijas stratēģija un Informācijas pārvaldības stratēģija ir radījušas piemērotu pamatu tam, lai to varētu izdarīt.

Ir pienācis laiks sakopot un izstrādāt kopējus rīkus un politiku, kas vajadzīgi, lai, izmantojot integrētāku pieeju, novērstu kopējus draudus un riskus – tas ir Iekšējās drošības stratēģijas galvenais mērķis. Lai šo mērķi sasniegtu, mēs esam izraudzījušies tādu drošības modeli, kurā apvienota rīcība tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbības, robežu pārvaldības un civilās aizsardzības jomā.

Turpmāk ir izklāstīti principi un pamatnostādnes rīcībai, izmantojot šo modeli.

PRINCIPI

Cilvēki Eiropā vēlas dzīvot drošībā un izmantot savas brīvības – drošība pati par sevi ir viena no pamattiesībām. ES Iekšējās drošības stratēģijas izstrādē ir ņemtas vērā vērtības un principi, kas noteikti Savienības Līgumos un izklāstīti Pamattiesību hartā:

- tiesiskuma, brīvības un drošības politika, savstarpēji stiprinot šīs dažādās jomas un vienlaikus ievērojot **pamattiesības, starptautisko aizsardzību, tiesiskumu un privātumu;**
- visu pilsoņu, **jo īpaši vismazāk aizsargāto, aizsardzība**, uzmanību veltot tādos noziegumos **cietušajiem** kā cilvēku tirdzniecība vai uz dzimumu balstīta vardarbība, tostarp arī terorismā cietušajiem, kam arī vajadzīga īpaša uzmanība, atbalsts un sociālā atzīšana;

- **pārredzamība un atbildīgums** drošības politikā, lai pilsoņi to varētu viegli saprast un lai tajā ņemtu vērā viņu bažas un viedokļus;
- **dialogs** kā līdzeklis domstarpību risināšanai saskaņā ar tādiem principiem kā **tolerance, cieņa un vārda brīvība**;
- **integrācija, sociālā iekļaušana un cīņa pret diskrimināciju**, kas ir ES iekšējās drošības svarīgas sastāvdaļas;
- **solidaritāte** starp dalībvalstīm, stājoties pretī pārbaudījumiem, ko nav iespējams atrisināt, dalībvalstīm rīkojoties atsevišķi, vai gadījumos, kad saskaņota rīcība ir izdevīga Eiropas Savienībai kopumā;
- **savstarpēja uzticība** kā sekmīgas sadarbības pamatprincips.

STRATĒGISKĀS RĪCĪBAS PAMATNOSTĀDNES

Pamatojoties uz šiem principiem, ir noteiktas desmit rīcības pamatnostādnes, lai garantētu ES iekšējo drošību nākamajos gados.

-I- Plaša un vispusīga pieeja iekšējai drošībai

Iekšējā drošība jāskata kā plašs pasākumu klāsts, kas ietver gan horizontālu, gan vertikālu dimensiju:

- **horizontālā** dimensija: lai sasniegtu pietiekamu iekšējās drošības līmeni sarežģītā globālā vidē, ir jāiesaista tiesībaizsardzības un robežu pārvaldības iestādes, izmantojot atbalstu, ko sniedz tiesu iestāžu sadarbība, civilās aizsardzības aģentūras, kā arī politiskais, ekonomiskais, finanšu, sociālais un privātais sektors, tostarp nevalstiskās organizācijas.

- mums arī jāņem vērā drošības **vertikālā dimensija** dažādos līmeņos: starptautiskā sadarbība, ES drošības politika un ierosmes, dalībvalstu reģionālā sadarbība un dalībvalstu politika valsts, reģionālā un vietējā līmenī.

-II- Efektīvas demokrātiskās un tiesu uzraudzības nodrošināšana drošības pasākumiem

Pēc Lisabonas Līguma stāšanās spēkā ievērojami palielinājusies Eiropas Parlamenta iesaiste drošības politikas izstrādē, un tas nozīmē, ka efektīvas pārrunas ir būtiski svarīgas visos posmos. Ir pieaugusi arī valstu parlamentu loma ES darbā, pateicoties to spējai pārraudzīt subsidiaritātes principa piemērošanu un to dalībai tieslietu, brīvības un drošības politikas īstenošanā.

Eiropas Savienības Tiesa iegūst pilnīgu kompetenci šajā jomā (izņemot dalībvalstu iekšējos tiesību aktus un kārtību un to pienākumus drošības jomā). Visbeidzot, ES pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību konvencijai arī palīdzēs uzlabot cilvēktiesību aizsardzību Eiropā.

-III- Preventīvi pasākumi un prognozēšana: proaktīva, uz izlūkdatiem balstīta pieeja

Viens no ES Iekšējās drošības stratēģijas galvenajiem mērķiem ir noziegumu, kā arī dabas un cilvēku izraisīto katastrofu novēršana un prognozēšana un to iespējamo seku mazināšana. Nozieguma izdarītāju efektīva saukšana

Mums ir jānodrošina, ka dalībvalstis laikus apmainās ar izlūkdatiem, lai novērstu noziegumus un likumpārkāpējus nodotu tiesai.

pie atbildības vēl aizvien ir svarīgs elements, savukārt lielākas uzmanības pievēršana noziedzīgām darbībām un teroristu uzbrukumiem, pirms tie notiek, var palīdzēt mazināt turpmākus kaitējumus cilvēku veselībai vai psiholoģiskus kaitējumus, kas bieži vien ir nelabojami.

Tādēļ mūsu stratēģijā uzsvars liekams uz preventīviem pasākumiem un prognozēšanu, kuru pamatā ir proaktīva un uz izlūkdatiem balstīta pieeja, kā arī kriminālvajāšanai nepieciešamo pierādījumu iegūšana. Sekmīgs tiesvedības process iespējams tikai tad, ja ir pieejama visa vajadzīgā informācija.

Turklāt ir jāizstrādā un jāuzlabo tādi preventīvi mehānismi kā analītiski instrumenti vai agrīnas brīdināšanas sistēmas. Kā viens no piemērojamiem preventīviem instrumentiem būtu jāizmanto arī ES pasažieru datu reģistra sistēma (*PNR*), kas nodrošina augstu datu aizsardzības līmeni teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanas, atklāšanas, izmeklēšanas un kriminālvajāšanas nolūkos, pamatojoties uz ietekmes novērtējumu. Tas mums ļauj padziļināt izpratni par draudu dažādajiem veidiem un to iespējamību un prognozēt iespējamo notikumu attīstību, lai mēs būtu ne tikai sagatavoti turpmāko draudu sekām, bet arī spējīgi veidot mehānismus to konstatēšanai un novēršanai pirmām kārtām. Šā iemesla dēļ ir jāīsteno vispusīga pieeja, kas pielāgota to draudu un risku pastāvīgai konstatēšanai un novēršanai dažādās iekšējās drošības jomās, ar kuriem saskaras ES, kā arī galvenajiem sabiedrību interesējošajiem jautājumiem. Ir vajadzīga stratēģija tādu draudu novēršanai un apkarošanai kā organizētā noziedzība.

Nozieguma novēršana nozīmē novērst pamatcēloņus, ne tikai noziedzīgas darbības un to sekas.

Drošības politikā, īpaši noziedzības novēršanas jomā, jāizmanto plaša pieeja, kas ietver ne tikai tiesībsardzības aģentūras, bet arī iestādes un speciālistus valsts un vietējā līmenī. Tādēļ jāizvērs šadarbība ar citiem sektoriem, piemēram, skolām, universitātēm un citām izglītības iestādēm, lai nepieļautu gados jaunu cilvēku iesaistīšanos noziegumos. Privātais sektors, īpaši, ja tas ir iesaistīts finanšu darbībās, var palīdzēt izstrādāt un efektīvi ieviest mehānismus krāpšanas darbību vai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām arī var būt nozīmīga loma sabiedrības informēšanas kampaņu rīkošanā.

ES rīcībai civilās aizsardzības jomā ir jāpamatojas uz mērķi samazināt neaizsargātību, ko var radīt katastrofas, izstrādājot stratēģisku pieeju katastrofu novēršanai un turpinot uzlabot gatavības un reaģēšanas pasākumus, vienlaikus atzīstot valsts atbildību. Būtu jāizstrādā iespējamā apdraudējuma un risku plānošanas metožu un analīzes pamatnostādnes, kā arī pārskats par dabas un cilvēku izraisītiem riskiem, ar ko ES var saskarties nākotnē. Riska analīzei ES mērogā vajadzētu būt par pamatu sadarbības ierosmēm par risku sadali ES un dalībvalstu starpā civilās aizsardzības un spēju plānošanas jomā. Jāidentificē jauni riski un draudi, piemēram, enerģijas nepietiekamība, IKT darbības pārrāvumi un pandēmijas. Iedzīvotāju, kā arī publiskā un privātā sektora elastīgums pret katastrofu izraisītajām sekām jāiekļauj katastrofu novēršanas politikā.

-IV- Visaptveroša informācijas apmaiņas modeļa izstrāde

Iekšējā politika, ko papildina informācijas apmaiņa, pamatojoties uz savstarpēju uzticēšanos un ievērojot informācijas pieejamības principu. Lai tiesībsardzības iestādes spētu novērst noziegumus un laikus rīkoties, tām ir savlaicīgi jāpiekļūst pēc iespējas plašākam datu klāstam par noziedzīgām darbībām un to izdarītājiem, darbības veidiem, ziņām par cietušo(-ajiem), izmantotajiem līdzekļiem utt.

Lai būtiski uzlabotu pašreizējo informācijas apmaiņu, mums jāturpina stiprināt mehānismus, kas veido savstarpēju uzticēšanos starp iestādēm, kuras atbildīgas par iekšējo drošību ES, lai pilnveidotu esošos mehānismus, un jāizmanto Informācijas pārvaldības stratēģija, lai izstrādātu drošu un strukturētu Eiropas Informācijas apmaiņas modeli.

Šis modelis ietver visas ES dažādās datubāzes, kas ir būtiskas drošības nodrošināšanai ES, lai starp tām pastāvētu mijiedarbība, ciktāl tas vajadzīgs un pieļaujams, nodrošinot efektīvu informācijas apmaiņu visā ES un palielinot iespējas, ko sniedz biometriskās un citas tehnoloģijas mūsu iedzīvotāju drošības uzlabošanai, ievērojot skaidru regulējumu, kas aizsargā arī to privāto dzīvi.

Izstrādājot šo informācijas apmaiņas modeli, vienmēr ir pilnībā jāņem vērā tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzība. Ja augstāks drošības līmenis nozīmē datu apmaiņas palielināšanos, tad ir svarīgi lai tā tiktu rūpīgi pārvaldīta, lai tā būtu samērīga un notiktu saskaņā ar datu aizsardzības tiesību aktiem.

-V- Operatīvā sadarbība

Ar Lisabonas Līgumu ir izveidota Pastāvīgā komiteja operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos (*COSI*), lai nodrošinātu efektīvu koordināciju un sadarbību starp tiesībsardzības un robežu pārvaldības iestādēm, tostarp ārējo robežu kontroli un aizsardzību, un vajadzības gadījumā tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kas saistīta ar operatīvo sadarbību. Komitejas darbs pirmām kārtām balstīsies uz valstu un ES draudu novērtējumiem un prioritātēm.

COSI ir jānodrošina arī cieša sadarbība starp ES aģentūrām un struktūrvienībām, kas iesaistītas ES iekšējās drošības jautājumu risināšanā (Eiropols, Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (*Frontex*), Eiropas Tiesu sadarbības vienība (*Eurojust*), Eiropas Policijas akadēmija (*Cepol*) un Apvienotais situāciju centrs (*Sitcen*)), lai veicinātu koordinētākas, integrētākas un efektīvākas operācijas. Šādiem dalībniekiem ir jāturpina sniegt efektīvu atbalstu specializētajiem dienestiem dalībvalstīs. Konkrētāk, būtu jāuzlabo Eiropola spējas sniegt atbalstu dalībvalstu operācijām.

Būtu jāpanāk progress sadarbības sistēmas pilnveidošanā, lai uzlabotu drošību un drošumu nozīmīgākajos un masu starptautiskos pasākumos.

Pasaules kausa futbolā izcīņas laikā Vācijā 2006. gadā 13 Eiropas valstu policisti dežūrēja Vācijā, tie nēsāja savas parastās uniformas, un tiem bija piešķirtas tiesībaizsardzības pilnvaras.

Civilās aizsardzības jomā ES būtu jāveicina integrēta pieeja, lai ietvertu krīzes dažādos — novēršanas, reaģēšanas un seku pārvarēšanas — posmus, īstenojot Eiropas savstarpējo palīdzību un solidaritāti.

-VI- Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

Tāpat kā nepieciešamība, lai *Eurojust* pilnībā īstenotu savu potenciālu saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem, arī ciešāka dalībvalstu tiesu iestāžu sadarbība ir būtiski svarīgs elements. Sekmīga kriminālizmeklēšana un operācijas ES līmenī ļauj mums izprast potenciālās sinerģijas starp tiesībaizsardzības un robežu aģentūrām un tiesu iestādēm pārrobežu noziegumu novēršanas jomā.

-VII- Integrēta robežu pārvaldība

Tāpat kā nelegālās imigrācijas apkarošanai, arī integrētai robežu pārvaldībai ir būtiska nozīme drošības uzturēšanā. Ir jāpastiprina integrētās robežu pārvaldības mehānisms, lai, *inter alia*, izplatītu labāko praksi robežsargu vidū. Pamatojoties uz iepriekšēju analīzi, ir jāpēta iespēja izveidot Eiropas robežsardzes sistēmu. Īpašs uzsvars tiks likts uz Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*EUROSUR*) turpmāko attīstību.

Frontex sadarbība un koordinācija ar citām ES aģentūrām un dalībvalstu tiesībsardzības aģentūrām ir šīs aģentūras panākumu atslēga.

Jaunām tehnoloģijām ir izšķirošā nozīme robežu pārvaldībā. Tās atvieglo iedzīvotāju iespējas ātri šķērsot ārējās robežas robežkontroles punktos, izmantojot automatizētas sistēmas, iepriekšēju reģistrāciju, biežu ceļotāju shēmas utt. Tās paaugstina drošību, ļaujot ieviest nepieciešamo kontroli, lai robežas nešķērsotu cilvēki vai preces, kas rada risku Savienībai. Tādēļ cieša tiesībsardzības un robežkontroles iestāžu sadarbība ir ļoti svarīga. Tāpat tiesībsardzības iestādēm būtu jāveicina arī informācijas sniegšana, kas vajadzīga, lai īstenotu drošības pasākumus pie robežām.

Vīzu kodeksa stāšanās spēkā, Šengenas Informācijas sistēmas, kā arī elektronisko robežkontroles sistēmu (piemēram, izceļošanas–ieceļošanas sistēmas) turpmākā pilnveidošana palīdzēs īstenot uz izlūkdatiem balstītu integrēto robežu pārvaldību. Svarīgs ir arī dialogs un sadarbība ar izcelsmes un tranzīta trešām valstīm, piemēram, lai uzlabotu robežkontroles spējas.

-VIII- Apmācībās nodrošināt novatorismu un apmācību

Ir jādarbojas kopīgi, lai veicinātu un attīstītu jaunas tehnoloģijas, izmantojot kopēju pieeju, kā arī samazinot izmaksas un palielinot efektivitāti. Tehnoloģijas jomā ir svarīgi arī, lai publiskais un privātais sektors darbotos kopīgi. Pamatojoties uz to pētniecības un attīstības projektu rezultātiem, kuri īstenoti saskaņā ar Kopīgo pētniecības un attīstības programmu, ES būtu jāizstrādā tehnoloģiski standarti un platformas, kas pielāgotas tās drošības vajadzībām.

Aģentūras vai dienesta izmantoto dažādo tehnoloģisko sistēmu savietojamībai vajadzētu būt stratēģiskam mērķim, lai aprīkojums neradītu šķēršļus dalībvalstu sadarbībai informācijas apmaiņas vai kopīgu operāciju īstenošanas jomā.

Stratēģiska pieeja profesionālajai apmācībai Eiropā: šis mērķis ir ļoti svarīgs, izveidojot tiesībsardzības, tiesu un robežu pārvaldības iestādes, kurām ir augsta līmeņa tehnoloģijas un kuras ir izvirzījušās priekšplānā savā specializācijas jomā, un ļaujot Eiropas tiesībsardzības apmācībai ievērojami pārvērties uz priekšu un kļūt par iedarbīgu līdzekli kopējas kultūras veicināšanā starp Eiropas tiesībsardzības iestādēm, un sekmējot starptautisko sadarbību. Lai to sasniegtu, Eiropas elementi būtu jāiekļauj valstu mācībās, un apmaiņas programmas būtu jāizstrādā, pamatojoties uz *Erasmus* modeli. Šim nolūkam augsti kvalificēti Eiropas speciālisti, kuriem ir kopēja kultūra, būs papildu vērtība sakarā ar konkurenci globalizētā sabiedrībā, kā arī drošības jomā. Eiropas aģentūrām un struktūrvienībām, īpaši Eiropas Policijas akadēmijai, būtu jāierāda nozīmīga loma.

-IX- Iekšējās drošības /sadarbības ar trešām valstīm ārējā dimensija

Iekšējās drošības jēdziens nevar pastāvēt bez ārējās dimensijas, jo iekšējā drošība lielā mērā aizvien vairāk kļūst atkarīga no ārējās drošības. ES un dalībvalstu starptautiskā sadarbība gan divpusējā, gan daudzpusējā līmenī ir būtiski svarīga, lai garantētu drošību un aizsargātu mūsu iedzīvotāju tiesības, un veicinātu drošību un tiesību ievērošanu ārvalstīs. Nosakot ES politiku attiecībā uz trešām valstīm, drošība ir jāņem vērā kā pamatfaktors, un ir jāizstrādā koordinācijas mehānismi starp drošības un citām saistītām politikas jomām, piemēram, ārpolitiku, kur drošības jautājumi īpaši jāņem vērā, piemērojot integrētu un proaktīvu pieeju.

Ārējās drošības jomā ES nedrīkst ierobežot sevi, attiecinot sadarbību tikai uz dalībvalstu un citu valstu, īpaši ES kaimiņvalstu, tiesībsardzības aģentūru sadarbību. Ir jāveido attiecības ar citām valstīm, izmantojot vispārēju pieeju drošībai, turklāt ciešā sadarbībā ar tām un vajadzības gadījumā atbalstot to institucionālo, ekonomisko un sociālo attīstību. Šāda darba sistēma nozīmēs radīt iespējas dialogam, izmantojot jomas, kur ir kopējas intereses, problēmas un sadarbības iespējas, kas nosakāmas katrā konkrētajā gadījumā atsevišķi. Būtu jāveicina sadarbība un koordinācija ar starptautiskām organizācijām tiesībsardzības jomā, īpaši ar Interpolu. Vajadzības gadījumā būtu jāizstrādā divpusējas, daudzpusējas un reģionālas pieejas starp dalībvalstīm, lai novērstu konkrētus draudus.

Eiropas valstis ir izveidojušas sekmīgas platformas Karību jūras valstīs, Lisabonā, Tulonā, Akrā un Dakārā sadarbībā ar trešām valstīm cīņai pret nelikumīgu tirdzniecību ar narkotiskām vielām.

Centieniem apkarot starptautisko noziedzību ārpus ES, kā arī panākt tiesiskuma ievērošanu ir izšķirošā nozīme. Tādēļ ir jāturpina uzlabot sadarbību Eiropas drošības un aizsardzības politikas jomā, īpaši starp ES aģentūrām un attiecīgajām misijām. Ļoti svarīgi ir arī stiprināt tiesībaizsardzības aģentūras un tiesiskuma, brīvības un drošības struktūrvienības visos civilo krīžu pārvarēšanas misiju posmos, lai tām būtu sava loma konfliktu risināšanā, sadarbojoties ar citiem iesaistītajiem (militārajiem, diplomātiskajiem, neatliekamās palīdzības u.c.) dienestiem uz vietas. Īpaša uzmanība būs jāpievērš "vājām un nestabilām" valstīm, lai tās neklūtu par organizētās noziedzības vai terorisma centriem.

Tālab Iekšējās drošības stratēģija kalpo kā neaizstājams papildinājums ES Drošības stratēģijai, ko izstrādāja 2003. gadā saskaņā ar ES drošības un aizsardzības politiku, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar globāliem riskiem un draudiem, un apņemtos nodrošināt globālās sabiedrības sociālu, politisku un ekonomisku attīstību, kas ir efektīvākais veids, kā nodrošināt efektīvu un ilgstošu drošību.

-X- Elastība, lai pielāgotos pārbaudījumiem nākotnē

Plaša, pragmatiska, elastīga un reāla pieeja, nepārtraukti pielāgojoties realitātei, ņemot vērā riskus un draudus, kas varētu ietekmēt iedzīvotājus plašākā perspektīvā, nekoncentrējoties tikai uz kriminālajiem aspektiem, bet ņemot vērā arī visa veida riskus, kas varētu radīt drošības problēmas plašākā nozīmē, kā arī pienācīgas vērtības veltīšana ikvienai vajadzībai, lai pielāgotos šiem mainīgajiem apstākļiem un garantētu augstāko drošības līmeni Eiropas pilsoņiem.

3. TURPMĀKI PASĀKUMI

Ievērojot rīcības plānu Stokholmas programmas īstenošanai, Komisija pieņems paziņojumu par Iekšējās drošības stratēģiju, kas ietvers uz rīcību vērstus priekšlikumus. Turpmākajai Iekšējās drošības stratēģijas pilnveidei, pārraudzībai un īstenošanai jāķļūst par Pastāvīgās komitejas operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos (*COSI*) prioritārajiem uzdevumiem. Turklāt saskaņā ar Stokholmas programmu Komisija izskatīs iespēju izveidot Iekšējās drošības fondu, lai veicinātu Iekšējās drošības stratēģijas īstenošanu.
